

سالیٹی پٽ ۽ پولي تاکنڊ "هنڪين" ٽاڪ-10، سال-2018

ڏاڪٽر نعمت اللہ گچڪي ۽ آزماناڪا ديروي پسندي ۽ تب ۽ مٿيل

عباس علي

ايم۔ فل اسڪالر، شعبه بلوچي، جامعہ بلوچستان، ڪوئٽه

نسرین گل بلوچ

اسسٽنٽ پروفيسر، شعبه بلوچي، جامعہ بلوچستان، ڪوئٽه

Abstract:

Nimatullah Gichki is one of the prominent short story writers in Balochi literature and he is also considered an eminent progressive writer. Niamatulla is considered to be one of the pioneers of Balochi prose. The language of his short stories are clear and vibrant.

In this research paper, the progressive aspects of his short stories are to be discussed in detail.

ڏاڪٽر نعمت اللہ گچڪي بلوچي نوڪين لبرزانڪ ۽ حاصين وڙا بلوچي نوڪين رڊانڪ ۽ بن هشت اير ڪنوڪا هوارانت، بلوچي رڊانڪ ۽ نوڪين سفر چونا ئي ۽ چاهتاڪ اومان ۽ بنا بوتگ۔ نعمت اللہ گچڪي ۽ وٽي نبشته ۽ بندات چاهتاڪ اولس ۽ ڪرتگ۔ ماهتاڪ اومان ۽ ننگج بوتگين بلوچي رڊانڪ ۽ ديروي هما وده ۽ ريت ڪه ماهتاڪ بلوچي ۽ ماهتاڪ اولس بنانت، ڏاڪٽر نعمت اللہ گچڪي ۽ نبشته ڪاري ۽ بنزه آزماناڪ انت ايشي ۽ ابيد واجه ۽ رجانڪ ڪاري، شاعري، راجد پتر نويسي ۽ دگه هم نبشتانڪ نويستگ، يلئو بلوچي لبرزانڪ ۽ آئي ۽ مسترين پچار آزماناڪ ۽ رجانڪاري انت۔ بلوچي نوڪين رڊانڪ به بيت ڪه شاعري ايشاني ننگج چاه ديروي پسندي ليڪه ۽ بوتگ، اگاں 1950 ۽ زمانگ ۽ پده ۽ عهد چارگ به بيت داں زانگ بيت ڪه اے عهد ۽ درائين نبشته ڪار ديروي پسندي ۽ ليڪه ۽ ديماير ڪنان ۽ لبرزانڪ ۽ وسيلگ ۽ ايشي ۽ يك جهمگيري ۽ جوڙ ڪنگ لوئگ ۽ انت، چوشنگه محمد حسين عتقا، مراد ساحر، آرات جمال ديني، مير گل خان نصير ۽ دگه بازين هوارانت، ڏاڪٽر نعمت اللہ گچڪي چاه ايشان

عباس علیٰ نسرین گل بلوچ

کے زندانت بلئے اگاں ماہہ گنشین کہ نعمت اللہ گچکی بلوچی نوکیں لبرزانک ۽ ننگیجکاراں چہ کیے داں
 مار دنہیں چیا کہ آنبشته بناکنگانک کہ اے زمانگ ۽ ہم بلوچی نوکیں لبرزانک وتی ننگیجی سیمسراں درنیا ننگ۔
 بلوچی آزمانک ۽ سرجمیں رنگے ۽ دیمروی پسندی ۽ بنا بوتگ اگاں بنداتی یک ۽ دوئیں آزمانکاں ننگیجی
 ۽ حساب ۽ بزورے آچہ چا گردی ۽ روایت پسندی ۽ چہ بنا بوان ۽ انچیں تچک ۽ سادگیں قصہ آنت، بلئے گیشتریں
 پولکارانی گشگ ہمیش آنت کہ بلوچی آزمانک ۽ بنداتی جوانتریں رنگ شیر محمد مری ۽ مراد ساحر ۽ گوراگندگ ۽
 کیت گرا ایشی ۽ ننگیج چہ دیمروی پسندی ۽ بیت چیا کہ اے دوئیں نبشته کار دیمروی پسندی ۽ تب ۽ گوں ہمگر نچ
 آنت۔ ڈاکٹر نعمت اللہ ۽ اولی آزمانک 1963 ۽ ماہتاک اولس ۽ چھاپ بوتگ۔ داں اے وہاں آئی ۽ دو آزمانکی
 کتاب چھاپ ۽ شنگ بوتگ آنت، اولی کتاب 2008 ۽ ”مہر ۽ تیاب“ ۽ نام ۽ چھاپ ۽ شنگ بوتگ و ہدیہ دومی
 2011 ”شکل ۽ زہراپ“ ۽ نام ۽ چھاپ ۽ شنگ بوتگ، نعمت اللہ گچکی ۽ آزمانک ۽ سفر ۽ کساس 56 سال
 سرجم آنت گچکی ۽ نبشته ۽ رواج باز سست آنت، بلئے یک گپے تچک آنت کہ وتی عہد ۽ ہما نبشته کار آنت کہ
 ہما وہاں چہ آئی ۽ وتا ہے تک ۽ ہمگر نچ کر تگ چوشکہ ایدگہ درائیں مردماں آزمانک ۽ رابلس یک تجربت ۽
 حساب ۽ نوشتنہ کر تگ ۽ پیدام گوں دگہ دیے ۽ داتگ بلئے ڈاکٹر ۽ گورا چوش نہ آنت آنگت داں آزمانک
 نوشتنہ کنت و ہدیہ ۽ وہ آئی ۽ آزمانک جتا جتا میں تاک ۽ ماہتاکاں چھاپ ۽ شنگ بوان ۽ کتابی دروشم ۽ انگ ۽
 سر بوتگ آنت۔ یک کساس ۽ رد ۽ ڈاکٹر ۽ سرجمیں آزمانک ہمیش آنت کہ آ کتابی دروشم ۽ آنت۔ ”مہر ۽
 تیاب“ ۽ نام دات ”ہما فکر ۽ نام ۽ کہ انسان ۽ رابر و برلیگ ۽ زانت دات“ آنت ایشی ۽ چہ زانگ آنت کہ آئی
 ۽ لیکہ گوں دیمروی پسندی ۽ بندوک آنت۔ اے کتاب ۽ تھا 20 آزمانک ہوا آنت ۽ آئیانی تھا، اے
 زندے، استالے سست، سی کلدار، زندے پہ ہزار جنجال، شگام ورگام، زرت ۽ ڈگار، گوردگیں
 واہگ، کودکیں گودی، شپ جاہ ورو جاہ، جواں مرد، بے ڈاہیں لڈگ، مہر ۽ تیاب، کور ۽ پتار، شونے برگ تچ ۽
 گرہن، بے آسریں ہوس، یاہنی واتر، کہ پیدانہ بوتگ، وابوں کہ آگاہ ۽ موچو ہوا آنت۔ بلوچی لبرزانک ۽ ہا
 ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی ۽ راروس ۽ نامداریں نبشته کار چیخوف ۽ درور گشگ بیت، چیخوف ہما آزمانکار آنت کہ آئی وتی

ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی ء آزمائشیں دی مروی پسندی ء تب ء نمیل

درشان ء زبان ء سراسر جمیں گرفت است انت اکی گیشیں جبر نہ کنت، ہے وڑ ء ڈاکٹر نعمت ء گور ء اے چیز مار اپیلویں رنگے ء گندگ ء کیت کہ آئی ء قصصانی درشان ء شہار گونڈ انت آہانی تہانچ گیشی ء بے وردیں گال نیست انت۔

”آپوچی محاورہاں کارمرز کنت۔ آئی تران تخلیق کاری ء تران انت۔ آزمینیں تخلیق کارے۔ پدا آئی زبان و تخلیق کاری حقیقت نگاری چو بگوش سماجی تخلیق کاری یا ادبی دنیا ء Realism ء زبان انت۔ آئے آگہ بلوچی زبان ء چیٹوف گوشتگ بیت، ر دنہ انت۔“

(جمال دینی۔ 10: 2008)

ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی وتی از می لیکہ ء حساب ء یک دی مروی پسندی نبشنتہ کارے، اے گپ ء شاہدی آئی ء قصصاں گندگ ء کیت، بلے آئی ء را گوں بلوچی ء اید گہ آزمائشیں دی مروی پسندی نبشنتہ کارے، اے گپ ء زانگ بیت کہ واجہ ء گورار ولایت پسندی، گواچین نویسی ء ابرم نگاری سک باز انت، ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی ء بلوچی لہز انک ء گوں بندو کی ء سوب عبد اللہ جان جمال دینی، آزات جمال دینی، گل خان نصیر ء کراچی ء اید گہ نکارات انت اے نکار ساری ء چہ دی مروی دوستیں لیکہ ء پلیٹ فارم ء لہز انک ء دیما برگ ء انتت پشنگہ ڈاکٹر ء نبشنتہ کنگ ء بندات ہم چہ دی مروی دوستیں لیکہ ء پد گیری ء کنگ بوتگ۔ دی مروی دوستیں لیکہ ء گنگ ہمیش انت کہ نبشنتہ کار ہماوہد ء سوب مندر انت کہ درشان کر تگیں سر گوستانی کارست بہ بیت، اے رد ء ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی سوب مندر انت۔ آوت گشیت کہ منی نبشنتانی بنزہ بلوچستان ء بلوچ راج ء چاگرد انت کہ من چاگرد ء بزگیں مردم دیستگ، ناسر پدی ء نابروبری دیستگ، کوہنیں دود ء نابروبری نزیک ء دیستگ، چاراتگ ء مار اتگ بگندے بازو ہداں ایشی ء بہر بوتگاں، نزیک ء گندگ ء ایشی ء بہر بوتگ اصل ء دی مروی دوستیں پگر ء مول ء مراد انت، ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی ء آزمائشیں سر حال تچک ء گوں دی مروی دوستیں نبشنتہ کاراں بندو ک انت ء آئی ء وتی قصصاں طبقاتی زند ء را پیش دا شنگ۔ آئی ء وتی قصصاں کوہنیں دود ء زند ء چہ در آیان ء دی مروی پسندی لیکہ ء حساب ء دیماوشنگ ء سکین دا تگ۔

عباس علیٰ نسرین گل بلوچ

”ڈاکٹر نعمت گچلی ءوتی آزمائشی تہا انسانی طبقاتی زندمان گون ہمالی کمال ءپیش داشتگ، آئی ءتہا ہیرت چاری سنج ء انسانی دردواری پدربیت، اے نگلیجی آزمائشی تہا طبقاتی زندء گون ہمگر نچ ء بنیادی سبب ہما زمانگ ء سیاسی جاورانٹ کہ گیشتر محکم ء ایردستیں راج چہ ترقی پسندی ء سوشلزم ء اثر مند بوتگ انت۔“ (دشتیاری۔ 2008:23)

آئی ء اولی آزمائش ”اے زندلیت“ ء تہا چا گرد ء غریب ء بزرگیں مردمانی زندء یک تکے ء رانشان دنیگ بوتگ کہ آیانی زند چون گون عزابی ء گوزیت ء مرگ ء پدایشانی، حجت انچو حراب انت کہ وتی کس ء عزیزانی دست ء گون قبر ہم نہ بنت، اے آزمائش ء زمستان ء ہور ء موسم ء جاورد پیش دارگ بوتگ انت کہ خدا ء رحمت ہم پہ غریباں عذاب انت، شد، بے لوگی، بے پچی ء بے وردنی اے آزمائش ء جوانیں پہنات انت کہ غریبیں مردمانی گیس ء یک با کسی ٹالے ہم نہ گواہیت کہ آس ء روک بہ کنتت وتاپہ تاپہ انت۔ آزمائش ء دو کارست مرگ ء ار جان بنت آیانی مرگ ء سوب غریبی ء بے زری انت آچہ بے لوگی ء بے نانی ء مرنت، ایثی ء تہا اشتگ بوتگ کہ گریبیں ء بزرگیں مردماں پہ زند چوں گران ء مشکل انت۔

”ہر سال ہے پیم ء کہریں زمستان کیت۔ وہے وڑا گور بیچ آڈہور کنت۔ ہے پیم ء ہور گواریت ترونکل رچیت، درچک و دار سیاہ ترنت، وارین ایشرک و بزرگیں نمر سوگ ء دارنت۔ ہے پیم ء بازیں سد و جنوزام بنت و بازیں تلاء و تنگسین بیچ چورہ بنت۔“

(گچلی۔ 2008:37)

نعمت اللہ گچکی ء آزمائشکاں دیروی دوستی ء گیش باز جاگہہ روایت پسندی گندگ ء کیت چوشکہ آئی ء آزمائشکاں ”استالے سست“، سرجمی ء گون روایت پسندی ء ہمگر نچ انت اے آزمائشکاں ہم یک بے وسیں تک یے ء غمانی درشانی انت کہ آئی ء کسانیں چک زوراکاں سحر کر تیگ ء آلوگ ء سرجمیں وشی بیچ کپتنگ انت۔ ہے کتاب ء آئی ء آزمائشکاں ”سی کلدار“ ایثی ء تہا امیر ء بزرگیں مردمانی زند ء راجوانی ء پیش دارگ بوتگ کہ بے وسیں مردم پہ چنڈے نان ء چم دار ء امیرانی واز مندگ انت ہے بزرگوتی ہمساکیں میر ء واجہانی سرا چنچو سدکی دار انت کہ آئے گموار انت، بلئے اصل ء چوش نہ انت آپہ زر ء ہاترا غریبانی عزت ء پرواہ نہ کن

ڈاکٹر نعمت اللہ گچلی ء آزمائشیں دیرونی پسندی ء تب ء منیل

انت ء ہے رنگ ء کہ غریبانی سماہم نہ بیت، ”سی کلدار“ ء نجائی کارست گراناز گل ء بال انت کہ وتی کسانیں زہگ ء پہ واجہ یار جان بابو ء گیس ء کار ء دم دنت، نان، گد ء پیچ ء در ستیں چیزاں آئی ء مکار انت بلتے آئی ء عزت ء ننگ ء پرواہ نہ کنت بے وسیں گراناز چے زانت کہ منی گوم ء چیر و کائی اے وڑ بو ننگ ء انت۔ ”زندانت پہ ہزار جنجال“ واجہ ء یک جوانیں آزمائشے۔ اے آزمائش ء آئی ء پیش داشتنگ کہ پہ غریب ء بے وس ء زند بس یک جنجالے کہ مدام گوں گماں آماج انت یک گم ء حیر ہے ہلا س بیت داں دگرے سر ء چست کنت۔

زندانت پہ ہزار جنجال“ ء کارست بزگیں دل مراد عبت کسانیں ء عمر ء بیران بیت، چوری ء لا چاری وتی زند ء گوازی نیت ء مزن بیت، و ہدے آئی ء کسانیں روزگارے رسیت لہتیں و ہدے شات بیت، بلتے ہے کہ نادرہ بیت پدا جنجالانی آماج بیت ء گد سر ء بیران بیت اے آزمائش ء ہم ہے پیش دارگ بو ننگ کہ غریب ء بزگی آئی ء بخت نہ انت، بگندے زور اکیں مردم انت دل مراد نادرہ انت آئی ء بزکاریں جن ء مات شد یک انت واجہ کار پہ نان ء دینگ ء نیون ء ہم دل مراد ء جنین ء عزت ء ننگ ء نہ بختیت۔ اے آزمائش ء نعمت ء دیرونی پسندی ء یک انجیں جذبگے پیش داشتنگ کہ ایدگہ آزمائش رانی گورامار اگندگ ء نیت۔ غریب ء سرالیشی ء چہ دگہ گیشتریں زلم چے بوت کنت کہ غریب ء بے وس ء زال ء مرد ء لاش پہ آئی ء دیدار ء ایر بہ بیت ء ہے ساعت ء واجہ کار آئی ء عزت ء پامال کنگ ء بہ بیت!

”بلتے لاش ایر کنگی چیزے ء ننت۔ ہر کس وتی جاگہ ء ہشک و ہیراں ات۔ بریں کہ بندوں۔ آہے گد و منج ء ات۔ زارے پاداہت نثار ہاک شانی کناں اہت۔“ زار پچن اودا سیہ روبروتوں، ادا برباد، زار پہ گر بی ء زار پہ مئے زندا۔“ روچے نگوست۔ بابولین ء حال بوت۔ یک ورنائیں جکے چات ء کپت مرت۔“ (گچلی، 2008:51)

دیرونی دوستیں پگرے مستریں لیکہ ہمیش انت کہ نبشتہ کار ہم یک گموارے بہ بیت، وتی ہر کارست ء گموار بہ بیت گوں، لبرانک ء ایدگہ فکر ء لیکمانی رد ء اے یک بگندے نزوری یے زانگ بیت، بلتے دیرونی دوستیں پگرے حساب ء اے یک نبشتہ کار ء جوانی انت انجوش کہ ڈاکٹر نعمت اللہ گچلی ء گورامارا

عباس علیٰ نسرین گل بلوچ

اے چیز سر جمیں رنگے آگندگ ء کیت کہ آوتی ہر کارست ء غماں شریدار انت ہمیشہ کا دیرووی دوستیں پگر ء نہ منوکیں شرگدار آئی ء چیزے ء یک نزوری زانت۔

”آئی ء آزمائکانی نزوری ہمیش انت کہ آوتی کارستانی گموار انت ہر دیں آگریونت آزمائکان
نویس اوں گریت، ہر دیں آوش بنت، اے اوں بیت، بلئے چو کہ مئے زکیں آزمائکان نویساں
وتی لیکہ ء دیم آگ ء پے اے رنگیں تہرے ء چہ کار کینگ۔“ (داد۔ 2015:252)

قصہ ءوتی لیکہ ء ہوار کنگ اصل ء دیرووی دوستیں پگر ء نبشتہ کارانی مستریں جوانی انت۔ آئی ء
آزمائکان ”شگام ورگام“ ہم بزکار ء واجہ کارانی باروا نبشتہ کنگ بوتگ۔ چوشکہ آشیت کہ شریک ء بزگرانی
حون انت کہ ہر ماگال رنگ دینت، واجہ ءوتی آزمائکان ء پیش داشتگ کہ امیر ء زور آوریں طبقہاں ایدگہ چیزاں
بل غریب ء زندگ بوتگ ہم برداشت نہ بیت، دیرووی دوستیں تب ء لیکہ ہمیش انت کہ کارانی کنوک بزگر ء
گریب انت و ہدیکہ امیر آسودگی ء نشتگ ء ایشانی براں ورننت۔

”مینگ ء مہلوک وارات، نیز گارات، بلئے پہ تپاک ووشدلی زندگوازینگ ء نتت، روزی
وروزگار ماہی، وردووراک ماہی، و ہدے کہ مائی سربوتنت، کل سیٹھ نیگ ات انت۔ آگہ
لوجرو سہر وپشت کپتین گڑا براں پہ ناحداوشین پیش شام ء ات۔ چونائی ء ہمشامی ہر روچی
نسیب ات۔ حدواوندے ء آگہ چورہ وجوزام وگوندوئے راہورتیں ماہے داتیں۔ آہم
سیٹھ ء گورا بہا بوت۔“ (گچکی۔ 2008:47)

ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی ء آزمائکانی کارست مدام غریب ء بزگر انت کہ زوراکانی آماج انت آئی ء
آزمائکانی تہا زور آوریں طبقہ ء زوراکی پیش دارگ بیت کہ اناں بلئے غریب ء بزگر آئی ء ہمک آزمائکان ء
بہر انت۔

ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی ء دومی آزمائکانی کتاب ”شکل وزہراپ“ دو بہرانی تہا انت اولی بہر ء یازدہ
آزمائکان ہوار انت کہ آیانی تہا پتی میراث، میر ء میتاب، دراہی انت حیرانت، گارباتئے بیگوا باتئے، زندانت
گو زندانت، بیواکیں زندے ہدوناکی جون، سیاہ دمب، ملاپہ مراد بوت، دوشی رست حیا لے نوکیں، میرگٹ

ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی ء آزمائشیں دی مروی پسندی ء تب ء منیل

ء پلگ، لوزان ء مانابوت، تاموریں بانگوا، اے روج او آروچ، وہدیکہ دومی بہرء 23 آزمائشیں وائے
 نسیب، بک تلیان، ملاپہ مراد بوت بے مرادین، حداء بندگ، شکل وزہراپ،
 ملائگیری، پیرچگی، کیسر، زندہ سہ سراسیہ مارے، من گشت ہمیش انت، بے دیمیں انس، توکنے، دنپار اچوش
 نبیت، مسترین جج ء حکم، دزدوزان شاہ، پولادی ماڑی، تونمرے گرک نبے، لوجائیں دل، کیت بلئے چیوں
 چیوان ء موسیٰ ہور، سیاہ دمب ہوار انت، دی مروی دوستیں پگرے لیکہ ہمیش انت کہ نبشتہ کاریک
 لیکے دیما ایر بکت ء نبشتہ بکت آئی ء دیما یک لیکہ ء پگرے مہ بیت بزاں آبے سوب انت، نعمت اللہ گچکی ء
 گوشتک ہمیش انت کہ منی قصصانی نیسیگ ء مول ء مراد راجی زندہ درد ء گور گندگ ات انت۔ کتاب ء اولی
 آزمائش ”پتی میراث“ یک غریبیں لوگ ء جاوہر حال انت کہ چون بزرگ ء واریں یک زالے کہ کس آئی ء
 جست نہ کنت ء آئی ء مرک ء ودار ء مہلوک ء چم داشتگ انت۔

آزمائش ”دراہی انت۔ خیر انت“ سرزاہر ء ویک بلوچی دیوان ء حال ء احوال انت، بلئے دیوان ء
 سرجمیں جہان ء ودار ء بزرگی ء درد بیان کنگ بوتگ انت کہ دنیا پہ نیز گاراں چنچو تنگ ء تہار انت، ایشی ء تہاراج
 ء چہ گیش میاں استمانی حساب ء نزوریں طبقہ منی پگر در شان کنگ بوتگ ء آسانی جہگیری کنگ بوتگ، آئی ء
 آزمائشانی بنگ ڈکال، بزرگیں پیر زال ء بک آہانی چور ہیں چک ء نماسگ، گریبیں مردمانی نادر اہی، گریبیں
 طبقہ ء جیرہ ہوار انت۔ آدی مروی پسندی ء تب ء رد ء بنگ ء لچین کنگ ء سوب مند بوتگ۔ مارکس ء گشتگ
 ات کہ جو انتریں نبشتہ کار ہما انت کہ آئی ء نبشتا نکانی کارست پوریات گربہ بنت اے رد ء نعمت ء ہم بازیں
 آزمائشانی کارست پوریات گرانٹ، آئی ء یک آزمائش ”اے روج و آروچ“ ایشی ء تہا یک پوریات گریں
 کارست ء وتی زندہ سرگوستاں بیان کنگ ء انت کہ من چے پہا کار ء پوریات گری کر تگ ء وتی روج ء چنڈ ء
 نان در کیستگ، آزمائش ء گڈ سراہے پیش دارگ بوتگ کہ نوکیں دور ء آسراتی گریب ء پوریات گرانی نان ء
 روزگار ء دشمن انت۔

”روج گوزاں بوتنت۔ آملک سیر تر بوآن بوتنت۔ سیر بلئے سک سیر، کاری مردمانی جاگہ
 مشیناں گپت۔ مزدور پوریات کٹاں بوتنت۔ گمیشی منی ناں چودا کٹت۔ لاوس بوتوں پدی

عباس علیٰ نسرین گل بلوچ

اہتوں۔ پلئے ادملک بدل بوت۔ کسب بدل بوتگنت۔ نہ آزمینداری نہ آوازدار اونہ

آبزگر۔ اے کسب چو بگش کنتگنت۔“ (گچکی۔ 2011:68)

اصل ءء واجہ ء پوریات گری ء کسب ء ہلاسی ء مراد ہم ہمیش انت کہ پوریات گر ہم مہ بنت در ستیں مردم برو بر بہ بنت۔ ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی ء آزمانک دیمروی دوستی ء ہمرائی ء چا گردی جیرٹھاں بندوک انت، بلوچ ء ٹک ء بولکی، سرداران زوراک، راج ء نیزگاری، بے روزگاری، نشہ ء سیل کاری، بلوچانی کوچگی زندہ دگہ بازیں ہوار انت۔ آئی ء آزمانکانی بنگپ مدام چا گرد ء ہما طبقہ انت کہ آنزور انت بزرگ انت نادراہ انت زراش نیست پہ در مان ء گرگ ء، یا ہما زالبول کہ بے وس انت، آئی ء در شاندا ب ہم جوان انت، آزمانکانی شہار گونڈ انت ء زبان ء تہا بچ وڑیں چہر ء شبنم ء چیریں زبان کار مرزنہ کنت آئی ء قصصاں زبانان ہر کس سر پد بیت۔

”نعمت اللہ گچکی ء نام بلوچی آزمانک ء پڑ ء مز نہیں نامے۔ آئی ء ”انتالے ست“، ”اے

زندانت“ ء ”زندہ ہزار جنجال“، نعمت ء زبان ء آئی ء طرز ء بیان ء آئی ء آزمانکانی بنگپ

(موضوع) دانوکان ء سک دگلو ش کنت۔“ (جمال دینی۔ 2015:42)

ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی ء آزمانکانی کارستاں حاصیں وڑے ء آزادی نیست، پلئے چوش ہم نہ انت کہ آسر جمیں رنگے ء ہر جاگہ وتی کارستانی پلہ مرزی ء کنت بگندے آئی ء آزمانکانی کارستانی در شان ہے رنگ ء انت کہ آزاتی نہ مارگ ء انت، دیمروی دوستیں تب ء لیکہ ہمیش انت کہ نیزگار ء بے وسیں مردمان ء قصصاںی تہا ہے رنگ ء پیش کنگ بہ بیت کہ دلپروش مہ بنت یا کہ آہانی وانگ ء چہ مردم دلپروش مہ بیت بگندے آئی ء جوش ء جذبہ گیش بہ بنت، پلئے ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی دیمروی دوستی پگر ء حساب ء اے رد ء کے نزور گندگ ء کیت آئی ء قصصاںی گیشتریں کارست وتی بخت ء سرامیت دار انت آہانی گورازوراکیں طبقماں گوں مقابلہ کنگ ء جذبہ سک کم گندگ ء کیت پمیشکا گیشتریں قصصاںی تہا کارست مرگ ء ار جان بنت ادا مرگ دلپروشی انت، دیمروی دوستیں پگر ء حساب ء بانڈ انت کہ آے زندہ ہمک سکی ء سوری ء دیماوشنگ ء جہد بہ کنت پلئے گشے آنچو بے وس انت کہ آہانی دست بچ چیزے ء نہ رسیت۔ دیمروی دوستیں پگر ء لیکہ ہمیش انت کہ قصہ ء تہا یک کلو ہے بہ بیت چہ ایثی ء مردم ء وانوک جذبہ ء رد ء دیما بئیت ء وتی زندہ تہا بدلی بیار بیت ڈاکٹر نعمت اللہ

ڈاکٹر نعمت اللہ گچلیؒ آزمائشیں دیرونی پسندیء تبء نمیل

گچلی چونائیء ہرچ قصہء ووقی لیکہ ء و ہوار کنت بلئے آئی ء گورا اے چیز کم انت آہر جیڑہ کہ پیش کنت آئی ء گیشواریء نشون ء ہم بدنت بگندے آئی ء گورا دود ہمیش انت کہ آچا گرد ء جیڑہ ء پیش کنت ء آئی ء گیشواریء راہ ء شک و انوک ء وت شوہازگی انت۔ دیرونی دوستیں پگہر لیکہ ہمیش انت کہ چا گرد ء دنیا ء مسترین جیڑہ نزوریں طبقہ ء بے وسین مردمانی انت ہمیشکہ نبشتہ کارا لوٹیت کہ وتی شعر ء قصصانی تہا آہانی جیڑہ آں دیما بیار انت، دانکہ و انوک آہاں چہ سر پد بہ بنت ء آہانی مسئلہ گیشواری بہ بنت چیا کہ ایشانی گیشواری ء چہ ابید چا گرد دیرونی نہ کنت۔

”ترقی پسند مصنفین زیادہ تر مزدوروں اور کسانوں کی کہانیاں کیوں لکھتے ہیں، جہاں تک مجھے معلوم ہے مزدوروں اور کسانوں کی کہانیاں لکھنے سے ترقی پسند مصنفین کو نہ نمائش اور فیشن پرستی مطلوب ہے، اور نہ مغرب کے چند ادیبوں کی اندھا دہند تقلید سے واسطہ ہے، وہ سمجھتے ہیں کہ مزدوروں اور کسانوں کے مسائل ہمارے سماج کے بنیادی مسائل ہیں اور انھیں حل کیے بغیر ہمارا سماج آگے نہیں بڑھ سکتا، ان کا فرض ان مسائل کا حل کرنا نہیں، ان کی طرف توجہ دلانا اور ان کے صحیح ادراک پیدا کرنا ہے، تاکہ کم از کم ان مسائل کو حل کرنے کی مجموعی خواہش پیدا ہو“ (عتیق اللہ، 2018:140)

زبان ء در شان ء حساب ء دیرونی دوستی جنز ء گشگ ہمیش انت زبان ء در شان تجھ ء سادگ بہ بیت اے رد ء ڈاکٹر نعمت اللہ گچلی سرجمی ء گوں آہانی لیکہ ء بندوک انت کہ آئی ء قصصانی زبان انچو تجھ ء سادگ انت کہ آہانی تہا چ رگلیں گران ء چہرے نیست آگیشتر گلگ ء کوچگی زبان ء وتی قصصانی بہر جو ڈ کنت انچوش کہ آکو چگی زبان ء کار مرز کنت ہمے رنگ ء گیشتر کوچگی زند ء جیڑہ آئی ء قصصانی بنگپ انت۔ دیرونی دوستیں پگہر لیکہ ہم ہمیش انت کہ ہما بنگپ ء بزور کہ آگزر است انت بزواں کہ نبشتہ کار ء واسطہ ء در شان ء از م ء چہ گیش بنگپ (موضوع) اہم انت ڈاکٹر نعمت اللہ گچلی ء گورا بنگپ اے ہا ترا اہم انت کہ آئی ء سرجمیں قصصانی بنگپ انچیں جیڑہ انت کہ آہانی گیشواری ء لوٹ ء گزر است انت۔ ڈاکٹر نعمت اللہ گچلی لبز انک ء تہا از م ء ہما ڈالچار نہ کنت۔ ڈاکٹر نعمت اللہ گچلی ء راگاں بلوچی آزمائش ء ابید کہ نبشتہ کاراں گوں دیم پد دیم کنگ بہ بیت

عباس علیٰ نسرین گل بلوچ

داں واجہ بازیں حساب ءجتا گندگ ءکیت چوشکہ اولیٰ و الیش کہ بندات ء بگرداں انوگ ء آیکیں حسابے ء گوں ہے لیکہ ء بندوک انت ہے لیکہ ء رد ء نبشته کنگ بو ننگ ء انت، بلوچی لبرزانک ء ایدگہ دیروی دوستیں نبشته کار دیروی دوستیں پگر ء حساب ء نبشته و کنت بلئے سرجمی ء آہاں و تاگوں اے لیکہ ء بندوک نہ کرتگ آہانی گورا عشق ء مہر، سیاسی ء دگہ بازیں بنگپ ہوار انت، چوشکہ اگاں چارگ بہ بیت داں زانگ بیت کہ کساس 2000 ء نزیک ء چہ بلوچی آزمانک چہ دیروی دوستیں پگر ء در کپتنگ سرجمیں رنگے ء آئی ء رنگ مٹ بوتگ بلئے نعمت اللہ گچی ء و تا یک حساب ء دانتنگ۔

آسر:

ڈاکٹر نعمت اللہ گچی ء آزمانکی کاری ء سفر دراج نہ انت بلئے آئی ء وتی ہے کمیں و ہد ء جو انیں آزمانک نبشتنگ، ڈاکٹر نعمت اللہ گچی ء وتی آزمانک نویسی ء بندات چہ دیروی دوستیں پگر ء دیروی ء کرتگ ء انگت ء ہے لیکہ ء گوں بندوک انت، ڈاکٹر نعمت اللہ گچی ء قصہ گیشتریں بہراں دیروی دوستیں پگر ء گزر ء لوٹاں پیلو کنت آہانی تہا بنگپ ء گچین کنگ، زبان ء بیان ء سادگی، ازم ء چہ گیش بنگپ ء ارزشت دینگ درست ڈاکٹر نعمت اللہ ء قصہ منی بہر انت، وتی گیشتریں قصہ منی وسیلہ ء وتی کلوه ء سرکنگ لوٹیت ء بزگر، پوریات گریں، نزوریں طبقہ، نیست گار ء بے وسیں مردم آئی ء در انیں قصہ منی کارست انت۔

شوندات:

ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی ۽ آزمانکاں دی مروی پسندی ۽ تب ۽ منیل

- جمال دینی، عبداللہ (2008) دریں تران، ہوار، ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی، مہر ۽ تیاب، سانجھ پبلی کیشنز
- جمال دینی، عبداللہ (2015) بلوچی آزمانکا ۽ دی مروی، ہوار، رؤف راز، آزمانکا ۽ راجد پتر ۽ بلوچی آزمانکا، بلوچستان اکیڈمی تربت
- داد، اے۔ آر (2015) آزمانکا زیک ۽ مرچیک، ہوار، رؤف راز، آزمانکا ۽ راجد پتر ۽ بلوچی آزمانکا، بلوچستان اکیڈمی تربت
- دشتیاری، صبا (2008) پجاری دانک، ہوار، ڈاکٹر نعمت اللہ گچکی، مہر ۽ تیاب، سانجھ پبلی کیشنز
- عتیق اللہ، پروفیسر (2018) تنقید کی جمالیات، مارکسیت، نومارکسیت، ترقی پسند، فکشن ہاؤس گچکی، نعمت اللہ، ڈاکٹر (2008) مہر ۽ تیاب، سانجھ پبلی کیشنز
- گچکی، نعمت اللہ، ڈاکٹر (2011) شکل وزہراپ، بلوچستان اکیڈمی تربت

